

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.006.01.2018

P/18/071

01423218

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok

T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33

lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/071 – Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z dysfunkcjami
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	Marek Ozga – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/35/2018 z 12 marca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, ul. 3 Maja 27, 17-200 Hajnówka (zwany dalej „Ośrodkiem” lub „SOSW”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Lucyna Wawreszuk Dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Hajnówce (dowód: akta kontroli str. 2-3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Działania podejmowane w Ośrodku² zapewniły rodzicom i dzieciom z niepełnosprawnościami podjęcie terapii wynikającej z opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju.

W SOSW zagwarantowano wszystkim dzieciom, których rodzice przedstawili dokumenty niezbędne do objęcia wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka (dalej „WWRD”), realizację niezbędnych zajęć, w tym pedagogicznych, psychologicznych, logopedycznych, rehabilitacyjnych i terapii sensorycznej³. W 30 przypadkach terapia wynikająca z opinii poradni psychologiczno-pedagogicznych rozpoczęła się bez zwłoki, ale aż szesnaścioro dzieci musiało oczekiwać na rozpoczęcie zajęć ponad 60 dni od złożenia wniosku.

Corocznie w SOSW powoływano Zespół wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (dalej „Zespół”), w skład którego wchodził terapeuta, posiadający wymagane przygotowanie do pracy z małymi dziećmi z deficytami psychoruchowymi. Stosownie do postanowień rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 października 2013 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci⁴, a od 1.09.2017 rozporządzenia MEN w tej samej sprawie⁵, Zespół gromadził i analizował dane o zgłaszających się rodzicach i dzieciach, opracowywał indywidualne programy zajęć terapeutycznych (dalej „IPZT”) uwzględniających zalecenia opinii wydanych przez PPP, ustalał harmonogram WWRD, systematycznie oceniał postępy terapii oraz dokonywał ewaluacji efektywności udzielanego dzieciom i ich rodzinom wsparcia.

Uczestnikom zajęć WWRD zapewniono dostęp do sal lekcyjnych, przystosowano gabinety i pomieszczenia sanitarno-higieniczne do potrzeb małych dzieci, w tym z niepełnosprawnością ruchową. Gabinety wyposażono we właściwe pomoce dydaktyczne i sprzęt rehabilitacyjny.

SOSW prawidłowo gromadził i przechowywał dokumentację dzieci objętych procesem wsparcia. Otrzymywane środki finansowe (ustalone na podstawie rzetelnie wprowadzonych do SIO⁶ danych o dzieciach objętych WWRD), zabezpieczały możliwość realizacji zadań związanych z wczesnym wspomaganie.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² W okresie objętym kontrolą, tj. w latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018.

³ Dalej „SI”.

⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 1257 (obowiązywało do 31 sierpnia 2017 r.) dalej rozporządzenie z 2013 r. w sprawie wczesnego wspomaganie.

⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz. U. poz. 1635), dalej rozporządzenie z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomaganie.

⁶ System Informacji Oświatowej.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- praktyki funkcjonowania Zespołu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, która nie odpowiadała wymogom uregulowań wewnętrznych SOSW,
- pominięcia w IPZT elementów wymaganych § 3 ust. 1 i 4 pkt 3-4 rozporządzenia z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomagania, tj. określenia sposobu oceny postępów dziecka, w tym działań mających na celu eliminowanie barier i ograniczeń w środowisku utrudniających im funkcjonowanie oraz zakresu współpracy, a także podpisów innych członków Zespołu (poza prowadzącymi z dzieckiem zajęcia WWRD), potwierdzających ich udział w opracowaniu programu,
- ewidencjonowania wydatków Ośrodka na WWRD w niewłaściwym rozdziale klasyfikacji budżetowej. W latach 2014 – 2018 wszystkie wydatki ewidencjonowano w dziale 854 *Edukacyjna opieka wychowawcza*, rozdz. 85403 *Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze*, mimo że Ośrodek zobligowany był do wyodrębnienia w planie finansowym, w ewidencji księgowej i sprawozdawczości wydatków z związanych z WWRD w dz. 854, rozdz. 85404 *Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka*.

Ośrodek nie współpracował z innymi placówkami uczestniczącymi w zaspokajaniu potrzeb dzieci wymagających WWRD, co może prowadzić do niepełnego rozpoznania ich potrzeb oraz stosowania wobec dzieci nieadekwatnych działań terapeutycznych. Zauważyć też należy, że niezapewnienie możliwości odpracowania zajęć opuszczonych przez dziecko lub takich, które nie odbyły się z innych przyczyn, może mieć wpływ na niepełną realizację indywidualnej terapii wspomagania wczesnego rozwoju dziecka.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie i udzielanie wsparcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dzieci

Opis stanu
faktycznego

1.1. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Hajnówce, składający się ze Szkoły Podstawowej Specjalnej, Gimnazjum Specjalnego Szkoły Przysposabiającej do Pracy i Internatu, jest placówką publiczną przeznaczoną dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi w wieku od 7 do 24 roku życia⁷. Od 2013 r., za zgodą Powiatu Hajnowskiego (organu prowadzącego), realizowano w SOSW zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju dzieci w wymiarze 40 godz. tygodniowo. W kolejnych latach szkolnych wymiar ten ustalono na poziomie 40 godz. (2015/2016)⁸, 40 godz. (2016/2017)⁹ i 48 godz. (2017/2018)¹⁰. Opracowano również regulamin zespołu wczesnego wspomagania rozwoju dzieci, w którym określono:

- cel organizowanych zajęć WWRD – pobudzanie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka, od momentu wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki,
- tryb powoływania zespołu¹¹ – przez Dyrektora Ośrodka, odrębnie dla każdego dziecka, na podstawie wniosku rodzica/opiekuna prawnego do Dyrektora SOSW w Hajnówce o realizację zajęć WWRD, opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka,
- zadania zespołu – m.in. ustalenie, na podstawie opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, kierunków i harmonogramów działań w zakresie WWRD, nawiązanie współpracy z: placówkami, w których dziecko jest objęte oddziaływaniami terapeutycznymi, w celu zapewnienia spójności oddziaływań, podmiotami leczniczymi, ośrodkiem pomocy społecznej w celu zapewnienia dziecku i jego rodzinie pomocy stosownie do ich potrzeb,

⁷ Ośrodek działa w cyklu roku szkolnego, z przewidzianymi feriami letnimi i zimowymi.

⁸ Z czego 35 godz. ponadwymiarowych nauczycieli, a pięć w ramach etatu pedagoga.

⁹ Z czego 15 godz. ponadwymiarowych nauczycieli, a 25 w ramach etatu (w części dotyczących rehabilitanta, pedagoga i psychologa).

¹⁰ Z czego 32 godz. ponadwymiarowych nauczycieli, a 16 w ramach etatu (w części dotyczących logopedy i psychologa).

¹¹ W składzie spełniającym obowiązujące wymagania rozporządzeń w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci, których koordynatorem był jeden z członków Zespołu.

- organizację pracy zespołu – zadania powinny być realizowane systematycznie na spotkaniach (minimum raz w miesiącu), podczas, których omawiane byłyby problemy poszczególnych dzieci i ich rodzin, konstruowane indywidualne programy oraz dokonywana ewaluacja programów i dalszej realizacji zajęć specjalistycznych.

(dowód: akta kontroli str. 5-18)

W latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018 do SOSW przyjęto wszystkie dzieci, których rodzice złożyli o objęcie ich dzieci zajęciami wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci oraz przedłożyli opinie wydane przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne „o *potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka*”¹². Do Ośrodka uczęszczało (według stanu na 30 września) 19 dzieci w roku szkolnym 2015/2016, 21 w roku 2016/2017 i 23 w 2017/2018. Z wczesnego wspomaganie skorzystało ww. okresie 37 dzieci, z czego czworo przez okres czterech lat¹³, 11 uczestniczyło w zajęciach WWRD przez okres trzech lat, pięcioro przez okres dwóch lat, a 17 przez okres roku.

(dowód: akta kontroli str. 21-26, 52-55, 182-190)

Z przedłożonych przez rodziców opinii wynika, że:

- w roku szkolnym 2015/2016 wsparciem objęto 19 dzieci, z czego dziewięcioro niepełnosprawnych ruchowo, sześcioro z uwagi autyzm dziecięcy, dwoje niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim oraz dwoje z innymi deficytami, w tym zespołem Downa i z istotnym opóźnieniem psychoruchowym¹⁴,
- w roku szkolnym 2016/2017 wsparciem objęto 21 dzieci, z czego ośmioro niepełnosprawnych ruchowo, sześcioro z innymi deficytami, w tym pięcioro z istotnym, znacznym lub zaburzonym rozwojem psychoruchowym z uwagi na zaburzenia ośrodkowej koordynacji ruchowej, wrodzoną wadę OUN (spoidła wielkiego) oraz związane z zespołem Downa. Pięcioro dzieci objęto wsparciem z uwagi na autyzm dziecięcy, a dwoje niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim,
- w roku szkolnym 2017/2018 wsparciem objęto 24 dzieci, z czego ośmioro z uwagi autyzm dziecięcy, siedmioro niepełnosprawnych ruchowo (jedna osoba z afazją), siedmioro z innymi deficytami, w tym sześcioro z istotnym, znacznym lub zaburzonym rozwojem psychoruchowym z uwagi na zaburzenia ośrodkowej koordynacji ruchowej, zaburzenia psychomotoryczne, wrodzoną wadę OUN (spoidła wielkiego), związane z zespołem Downa oraz wrodzoną łamliwość kości. Dwoje dzieci objęto wsparciem z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim.

(dowód: akta kontroli str. 19-21)

Z danych posiadanych przez SOSW wynika, że większość rodziców i dzieci zamieszkiwała w pobliżu Ośrodka. I tak:

- w roku szkolnym 2015/2016 spośród 19 dzieci korzystających z WWRD, 13 zamieszkiwało w odległości do 3 km od Ośrodka, a sześcioro w odległości powyżej 10 km,
- w roku szkolnym 2016/2017 spośród 21 dzieci 14 osób mieszkało w odległości do 3 km, jedna od 3 do 5 km a kolejnych sześcioro powyżej 10 km,
- w roku szkolnym 2017/2018 spośród 24 dzieci 16 osób mieszkało w odległości do 3 km, jedna od 3 do 5 km a kolejnych siedmioro powyżej 10 km.

(dowód: akta kontroli str. 27-33)

W jednym przypadku rodzic ubiegał się (cyklicznie co miesiąc) o zwrot kosztów dowożenia własnym pojazdem dziecka na zajęcia WWRD (z odległości powyżej 10 km)¹⁵. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że „*informowano rodziców o możliwości ubiegania się o bezpłatne dowożenie na zajęcia (...) Niektórzy z nich odpowiadali, że nie potrzebują takiego wsparcia, a korzystający z dofinansowania w gminach, otrzymywali stosowne zaświadczenia o ilości dni, w których uczestniczyło dziecko w zajęciach (...) rodzice nie ubiegali się w SOSW*

¹² W SOSW nie było przypadków niezakwalifikowania dzieci do realizacji wczesnego wspomaganie.

¹³ Osoby te rozpoczęły zajęcia w roku szkolnym 2014/2015 i kontynuowały je w latach kolejnych.

¹⁴ Osoba z zaburzeniami ośrodkowej koordynacji ruchowej, asymetrią napięcia mięśniowego z obciążonym wywiadem okoloporodowym.

¹⁵ SOSW potwierdzał co miesiąc liczbę dni zajęć WWRD, w których uczestniczyło dziecko.

o korzystanie z bezpłatnego dowożenia na zajęcia ani też o zapewnienie opiekuna na czas dojazdu do Ośrodka". (dowód: akta kontroli str. 34-44, 179-181)

W latach 2014 – 2017 Ośrodek przedstawiał w projektach planów finansowych, kierowanych do Starostwa Hajnowskiego (organu prowadzącego) prośby o dofinansowanie zakupu dziewięćosobowego busa-samochodu do przewozu dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Starostwo informowano jednocześnie, że nie uzyskano wsparcia finansowego tego projektu z PFRON-u. Z otrzymanych odpowiedzi wynika, że z uwagi na brak środków finansowych w budżecie powiatu zakup takiego pojazdu na potrzeby SOSW nie jest możliwy. (dowód: akta kontroli str. 45-56)

W latach szkolnych 2015/2016-2017/2018 w większości przypadków:

- do wczesnego wsparcia kwalifikowano dzieci przed upływem 60 dni od daty zgłoszenia przez rodziców takiej potrzeby. W przypadku czwórki dzieci (B.B.S., J.K., K.W. i W.K.) upłynęło od 64 do 101 dni,
- zajęcia z dzieckiem rozpoczynano przed upływem 60 dni od złożenia wniosku przez rodziców. W 15 przypadkach (na 46) czas oczekiwania nie przekroczył dwóch tygodni. Jednak w 16 przypadkach czas oczekiwania na rozpoczęcie terapii od złożenia wniosku wahał się od 67 do 111 dni (odpowiednio K.W. i B.Ś),
- czas oczekiwania dziecka na terapię od dnia uzyskania opinii o jej potrzebie wahał się od 13 dni (K.S. i G.S.) do 427 dni (A.Ch.). W 11 przypadkach (na 27) nie przekroczył 60 dni, w 10 przypadkach wahał się od 61 do 100 dni, a w kolejnych pięciu od 105 do 157 dni. (dowód: akta kontroli str. 57-78, 191-192, 201)

Wnioski rodziców o objęcie WWRD były składane w trakcie całego roku szkolnego. W okresie objętym kontrolą wpłynęło 18 takich wniosków. Czas oczekiwania 16 z nich na zakwalifikowanie dzieci do wsparcia wahał się od 0 (kwalifikacja odbyła się w dniu złożenia wniosku) do 28 dni, a w dwóch przypadkach (K.W. i W.K.) wynosił odpowiednio 67 i 101 dni. Podobna sytuacja dotyczyła czasu oczekiwania na rozpoczęcie terapii. W 16 przypadkach wynosił on od 1 do 28 dni, a w dwóch ww. przypadkach 67 i 107 dni. (dowód: akta kontroli str. 22, 191-192, 201)

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że „SOSW nie pracuje w czasie wakacji i ferii zimowych (...) dlatego wnioski składane tuż przed wakacjami rozpatrywane były po przerwie, tj. po upływie 2 i więcej miesięcy od daty ich złożenia (...) Ten sposób postępowania wynikał z faktu, iż rodzice również potrzebowali zapewnienia, że po zakończeniu wakacji ich dziecko będzie mogło dalej kontynuować terapię w tym samym miejscu. W związku z powstałymi niejasnościami w tym względzie, dokonamy stosownych zapisów w nowym regulaminie (...) powodem oczekiwania dziecka na terapię przez 427 była decyzja rodziców o złożeniu wniosku po upływie roku od daty wydania opinii (nie znamy powodów takiej decyzji)".

(dowód: akta kontroli str. 91, 193-194)

Sprawę terminów powoływania zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci w SOSW opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

1.2. Na podstawie analizy dokumentacji 12 dzieci objętych WWRD w Ośrodku w latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018¹⁶ ustalono, iż:

- skład Zespołu analizujący dokumentację zgłoszonych do WWRD dzieci i opracowujący dokumenty programowe zapewniał każdemu z nich udzielenie skutecznej pomocy w różnego typu terapiach (pedagogicznej, psychologicznej, logopedycznej, rehabilitacyjnej i terapii sensorycznej);
- dla każdego dziecka Zespół¹⁷ opracował, na podstawie zaleceń zawartych w opinii PPP, Indywidualny Program Zajęć Terapeutycznych (dalej „IPZT”), o którym mowa w § 3 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia z 2013 r. w sprawie wczesnego wspomaganie, a następnie rozporządzenia z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomaganie. Sprawę

¹⁶ Tj. wybranych spośród dzieci rozpoczynających zajęcia WWRD od roku szkolnego 2015/2016, w pierwszej kolejności zakwalifikowanych do WWRD z uwagi na niepełnosprawność ruchową, w tym czterech rozpoczynających WWRD, po troje korzystających z WWRD przez trzy i dwa lata z rzędu oraz dwojga posiadających orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznych o potrzebie kształcenia specjalnego.

¹⁷ W skład Zespołu wchodził wszyscy terapeuci prowadzący zajęcia WWRD z dziećmi.

braku podpisów na IPZT wszystkich członków Zespołu (potwierdzających ich udział w opracowaniu IPZT) opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”;

- od roku szkolnego 2017/2018 wszystkie opracowywane przez Zespół IPZT dostosowano do wymogów określonych postanowieniami § 5 rozporządzenie z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomaganie, tj. zawierały one wymagane elementy dotyczące danych dziecka zakwalifikowanego do WWRD, diagnozy (tzw. „stanu obecnego”), celów, metod i planu terapii, uwzględniających: [1] strefy rozwoju lub zachowania dziecka; [2] aktualny poziom rozwoju lub zachowania; [3] cele terapii; [4] zadania do realizacji; [5] zalecenia dla rodziców, dotyczące m.in. wprowadzania aktywności fizycznej, zachęcania do wypowiadania się, ograniczania kontaktu dziecka z telewizorem, angażowania dziecka do liczenia i przeliczania oraz konsekwentnego egzekwowania poleceń. Sprawę braku w IPZT określenia sposobu oceny postępów dziecka, w tym działań mających na celu eliminowanie barier i ograniczeń w środowisku utrudniających funkcjonowanie dziecka oraz zakresu współpracy opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”;
- na posiedzeniach Zespołu zapoznawano z IPZT-ami rodziców. Fakt ten potwierdzony został ich własnoręcznym podpisem na IPZT. Rodzice nie zgłaszali uwag lub wniosków świadczących, iż zapisy programu są dla nich nieczytelne lub wymagają dodatkowych wyjaśnień lub instruktażu. Koordynator Zespołu oświadczyła, iż poza wyznaczonymi godzinami pracy i harmonogramem spotkań, terapeuci na bieżąco prowadzili z rodzicami konsultacje i instruktaże pracy z dzieckiem; (dowód: akta kontroli str. 120)
- opracowane harmonogramy zajęć uwzględniały, we wszystkich przypadkach, wszystkie rodzaje terapii zalecanych w opiniach PPP. Ich wymiar dla wszystkich grup wiekowych ustalono w granicach ustalonych w obowiązujących przepisach od 4 do 8 godz. miesięcznie w jednostkach lekcyjnych po 30 min. każda¹⁸, z czego sześciorgu wyznaczono maksymalną liczbę 8 godz. miesięcznie, czworgu średnią 6 godz., a dwójgu minimalną 4 godz. miesięcznie. Koordynator Zespołu wyjaśniła, że wymiar zajęć zdeterminowany był zapisami ujętymi w opinii o potrzebie WWRD oraz tygodniowym wymiarem zajęć. Stwierdziła, że *„Jeśli w opinii zawarta była informacja, że dziecko potrzebuje zajęć logopedycznych, pedagogicznych, psychologicznych, integracji sensorycznej, otrzymywało je w wymiarze 30 min z każdym specjalistą, co dawało łącznie 2 godz. zajęć tygodniowo. Jeśli dziecko, w opinii miało określone zajęcia logopedyczne, pedagogiczne i fizjoterapeutyczne, to otrzymywało 1,5 godz. zajęć tygodniowo. Zawsze staraliśmy się, aby dziecko realizowało wszystkie rodzaje zajęć zawarte w opinii. 30-minutowy wymiar zajęć, pozwalał nam na zachowanie systematyczności i ciągłości terapii, co z kolei przekładało się na wzrost efektywności prowadzonych terapii, a jednocześnie określało górną, nieprzekraczalną granicę 2 godz. tygodniowo”*; (dowód: akta kontroli str. 141)
- podstawową formą realizacji planowanych zajęć WWRD były zajęcia indywidualne. Sprawę uzgadniania z rodzicami miejsca realizacji WWRD opisano w dalszej części wystąpienia w pkt 1.3. (dowód: akta kontroli str. 22, 57-78, 158-166)

1.3. W latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018 wyznaczono do realizacji zajęć WWRD nauczycieli gwarantujących wykonanie zaleceń zawartych w opiniach wystawionych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczne. Corocznie do zespołu specjalistów WWRD wyznaczano dwóch pedagogów, dwóch logopedów (w tym jednego neurologopedę) oraz jednego psychologa, rehabilitanta i terapeutę. (dowód: akta kontroli str. 22, 81-83, 280-284)

Sprawę kwalifikacji zawodowych osób prowadzących poszczególne terapie opisano w dalszej części wystąpienia w pkt 3.1.

¹⁸ W opiniach wydanych przez PPP nie określano wymiaru czasowego zajęć terapeutycznych.

Analiza dokumentacji zgromadzonej w SOSW¹⁹, wykazała, że :

- a) W trzech latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018 średnia frekwencja roczna wynosiła odpowiednio 67,1%, 70,8% i 67,5% (w pierwszym półroczu roku 2017/2018). Z wyjaśnień dyrektor SOSW wynika, że wpływ na poziom wykorzystania czasu terapii miały długotrwałe terapie w leczeniu zamkniętym i konieczność prowadzenia konsultacji w lekarskich poradniach specjalistycznych. Na przykład w roku szkolnym 2015/2016 absencje dwóch osób (M.S. i Ł.S.) obniżyły ogólną frekwencję z poziomu 70,8% do 67,1%. W I semestrze 2017/2018 frekwencja czworga osób (G.G.B., K.S., K.K. i M.S.) z przyczyn medycznych wynosiła odpowiednio 43,7%, 34,1%, 55,3% i 33,7%.

Analiza wykorzystania czasu zajęć WWRD przez poszczególne dzieci w latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018 wykazała, że:

- w roku szkolnym 2015/2016 11 dzieci (z 22 korzystających z WWRD) uzyskało średnią frekwencję od 70,7% (G.T.) do 90,6% (D.A.), kolejnych siedmiu powyżej 60%, dwoje powyżej 50%, a tylko dwoje nie uzyskało poziomu 40%,
 - w roku szkolnym 2016/2017 13 dzieci (z 25 korzystających z WWRD) uzyskało frekwencję od 71,2% (D.K.) do 95,7% (B.S.), po pięciorgo powyżej 60% i powyżej 50%, a kolejnych dwoje nie osiągnęło poziomu 45%,
 - w I semestrze roku 2017/2018, w którym 12 dzieci (z 24 korzystających z WWRD) uzyskało frekwencję od 72,9% (J.K.) do 95,7% (N.J.), kolejnych pięciorgo powyżej 60%, troje powyżej 50%, jedna powyżej 40%, a troje nie osiągnęło poziomu 45%;
(dowód: akta kontroli str. 84-95)
- b) nie było przypadków prowadzenia w tym samym czasie różnych zajęć WWRD z jednym dzieckiem. Uniemożliwiało to ustalony w harmonogramie i planie lekcji rozkład zajęć terapeutów;
(dowód: akta kontroli str. 158-166)
- c) terapeuci systematycznie kontaktowali się z rodzicami dzieci objętych WWRD. Zapisy prowadzone w dziennikach zajęć wskazują, że specjaliści prowadzący zajęcia informowali na bieżąco o postępach dziecka, trudnościach w terapii oraz elementach wymagających dopracowania w domu dziecka. Jak oświadczyła koordynator Zespołu „terapeuci udzielają rodzicom instruktażu do pracy w domu (sposoby wzmacniania pozytywnego dziecka, ćwiczenia, które powinny być kontynuowane w domu, organizacja planu dnia, reagowanie podczas zachowań trudnych) udostępniają literaturę specjalistyczną, dotyczącą wspierania rozwoju dziecka (...) Instruktaże udzielane są na bieżąco po każdych zajęciach, jak również na potrzebę zgłaszaną przez rodzica. Informacje, dotyczące pracy z dzieckiem, przekazywane są także w trakcie rozmów telefonicznych, które nigdzie nie są rejestrowane“;
(dowód: akta kontroli str. 96-112, 120-121, 167-178)
- d) Wszystkie zajęcia były prowadzone w siedzibie SOSW. Dyrektor Ośrodka wyjaśniając przyczyny braku potwierdzenia w dokumentacji dziecka uzgodnień miejsca realizacji WWRD stwierdziła, że „ustalenie miejsca w Ośrodku każdorazowo było wspólną decyzją rodziców i terapeutów. Na początku każdego nowego roku szkolnego, na pierwszym zebraniu z rodzicami przedstawia się ofertę edukacyjną, sposoby, czas i miejsce korzystania z niej. Rodzice nie wyrażali zainteresowania prowadzeniem zajęć w domu. Zależało im na kontakcie ich dziecka z innymi dziećmi w Ośrodku, na korzystaniu z sytuacji, okoliczności służących integracji i uspołecznianiu. Wyjście z domu do Ośrodka było powiązane jednocześnie ze spacerem lub innymi sprawami, które mogli załatwić rodzice w mieście. Komfort nie zakłócania organizacji życia domowego był również bardzo ważnym argumentem. Poza tym wielość pomocy dydaktycznych niezbędnych do prowadzenia zajęć byłby nie tylko niewygodny do przenoszenia, ale też w wielu przypadkach niemożliwy (np. sprzęt rehabilitacyjny czy sprzęt do integracji sensorycznej)“;
(dowód: akta kontroli str. 22, 179-181)

¹⁹ Składającą się z arkuszy organizacyjnych SOSW (wraz z aneksami) z lat szkolnych 2015/2016-2017/2018, harmonogramu zajęć i współpracy z rodzicami, dzienników zajęć i arkuszy obserwacji.

e) z danych dostępnych w Ośrodku wynika, że 21 dzieci oprócz zajęć WWRD uczęszczało do publicznych lub niepublicznych placówek wychowawczych, z czego m.in. dziewięcioro do Przedszkola Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Hajnówce, a dwoje do Niepublicznego Specjalnego Przedszkola Mini Mini w Hajnówce. W dokumentacji pięciorga dzieci korzystających z zajęć WWRD znajdowały się również orzeczenia PPP o potrzebie kształcenia specjalnego. Jednakże SOSW nie zawierał żadnych porozumień z innymi placówkami w celu realizacji części wskazań zawartych w posiadanych opiniach o wczesnym wspomaganiu, gdyż jak wyjaśniła dyrektor Ośrodka poza nielicznymi wyjątkami rodzice nie informują o posiadanych orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, prowadzonym specjalistycznym leczeniu lub korzystaniu przez dziecko z dodatkowych zajęć w innych placówkach. Dyrektor wyjaśniła również, że w jej ocenie skład zespołu terapeutów prowadzących w SOSW zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju dziecka – ich specjalistyczne kwalifikacje i przygotowanie do pracy z dziećmi o zaburzonym rozwoju psychoruchowym – gwarantował kompleksową realizację wskazań zawartych w opiniach poradni psychologiczno-pedagogicznych. Z uwagi też na charakter SOSW, zajmującego się dziećmi, młodzieżą i osobami dorosłymi upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi w wieku od 7 do 24 roku życia, kadra prowadząca WWRD miała bieżący kontakt i pomoc specjalistów prowadzących zajęcia z osobami posiadającymi orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Stwierdziła przy tym, że *„Kadrę wczesnego wspomagania od początku działalności WWRD w SOSW stanowi skompletowany zespół specjalistów: oligofrenopedagogów, logopedów, neurologów, rehabilitantów, psychologów klinicznych, oligofrenopedagogów, surdopedagogów i terapeutów integracji sensorycznej. W razie zaistnienia dodatkowych potrzeb, specjaliści wskazywali rodzicom, na bazie własnego doświadczenia, stosowną placówkę do konsultacji z innymi specjalistami np. okulistami czy psychiatrami dziecięcymi”*. Jednocześnie dodała, iż od 2017 r. pobierane są od rodziców oświadczenia o korzystaniu z zajęć WWRD wyłącznie w Ośrodku. (dowód: akta kontroli str. 126-132, 179-180)

1.4. Z wyjaśnień czterech nauczycieli/specjalistów, którzy w okresie objętym kontrolą byli członkami Zespołów i prowadzili zajęcia w ramach wsparcia dzieci wynika, że wszyscy nauczyciele:

- wysoko ocenili efektywność prowadzonych zajęć WWRD, co w ich ocenie jest sumą przygotowania terapeutów, ich doświadczenia, różnorodności form prowadzonych zajęć. Ocenę tę poparli opiniami rodziców dzieci korzystających z WWRD. Wszyscy zauważyli także, iż czynnikiem mającym wpływ na obniżenie efektywności jest absencja dzieci na zajęciach z WWRD, spowodowana głównie chorobami, infekcjami pogodowymi i pobytami w szpitalu,
- uważają, że wymiar ośmiu godz. miesięcznie przeznaczonych na zajęcia WWRD jest wystarczający. Zaznaczyli jednocześnie, iż dotyczy to systematycznego uczęszczania na zajęcia, bowiem każda przerwa wydłuża czas konieczny do osiągnięcia planowanych efektów,
- uznali swoje kwalifikacje, za wystarczające. W dwóch przypadkach wskazali też na potrzebę doskonalenia zawodowego w różnych formach (szkoleń, warsztatów, konferencji),
- uważają, że wczesna terapia WWRD daje szansę rodzicom i dzieciom bo [1] pomaga szybciej „oswoić się” rodzicom z deficytami dziecka, [2] umożliwia szybką diagnozę dziecka, [3] dostarcza wiedzy o funkcjonowaniu dziecka, [4] zmniejsza ryzyko wystąpienia opóźnień rozwojowych dziecka, [5] ułatwia start w życie szkolne, [6] łatwiej i szybciej motywuje rodziców do kontynuowania wydanych zaleceń w domu, [7] małe dziecko jest bardziej plastyczne i podatne na zmiany dokonywane w trakcie wczesnej terapii. Jedna z nauczycielek stwierdziła, że „Nie ma dzieci za małych do terapii”,
- nie dostrzegali trudności we wzajemnym komunikowaniu się z rodzicami i wymianie informacji o dziecku i jego stanie zdrowia. Podkreślili że jako Zespół specjalistów pomagali rodzicom w załatwianiu bieżących spraw dzieci, (wniosków na turnusy rehabilitacyjne, miejsc gdzie uzyskają pogłębioną diagnozę, dostępnych formach

pomocy). Jako utrudnienia w pracy wskazali na obowiązujące przepisy dotyczące ochrony danych osobowych, tajemnicy lekarskiej. Jedna osoba zaproponowała powołanie zespołów interdyscyplinarnych, które zajęłyby się kompleksową pomocą dziecku i rodzinie,

- uznali za podstawowy problem brak wyznaczonego czasu na działalność organizacyjną Zespołu specjalistów i pracę z rodzicami. Czas przyznany im na WWRD dotyczy wyłącznie pracy terapeutycznej z dziećmi, a pomija czas niezbędny na opracowanie wywiadów z rodzicami, zapoznanie się z diagnozami dziecka, sporządzenie programów i harmonogramów zajęć. Wszyscy podkreślili, że rozmowy i konsultacje z rodzicami odbywają poza czasem wyznaczonym na WWRD. Jedna z nauczycielek stwierdziła, że w jej ocenie wszyscy rodzice dzieci korzystających z wczesnego wspomagania rozwoju wymagają pomocy psychologicznej.

Ponadto pytani nauczyciele:

- w jednym przypadku pozytywnie ocenili opinie wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną (dalej „PPP”), uznając, że umożliwiają w odpowiedni sposób ustalenie wsparcia i zawierają wskazówki dotyczące potrzeb dzieci. Kolejna osoba krytycznie stwierdziła, że zawarte w opiniach wskazówki nie są na tyle szczegółowe by na ich podstawie można było rzetelnie opracować Program WWRD dla dziecka, zaś dwie osoby uznały, iż opinie dają jedynie wskazówki „wstęp” do określenia wsparcia dziecka i rodziny, a dopiero dłuższa obserwacja pozwala na określenie realnych możliwości i potrzeb dziecka,
- zdaniem nauczycielek najważniejszą trudnością w realizacji wczesnego wspomagania jest absencja dzieci spowodowana ich problemami zdrowotnymi. Żadna z nich nie widzi potrzeby wprowadzenia zmian, gdyż specjaliści zatrudnieni w SOSW są przygotowani i odpowiednio wykwalifikowani do prowadzenia zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 133-147)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że Ośrodek nie zapewnił możliwości odpracowywania zajęć, w których dziecko nie brało udziału lub które się nie odbyły. Skutkiem tego może być niepełna realizacja indywidualnie ustalonej terapii wczesnego rozwoju dziecka. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że nie odpracowywano zajęć, opuszczonych przez dziecko z powodu choroby, również tych zgłaszanych wcześniej przez rodziców, ponieważ *„Jedynymi dniami możliwymi do organizacji zajęć WWRD jest poniedziałek i wtorek – odpracowywanie zajęć w innych dniach jest logistycznie i czasowo niemożliwe /.../ W takich przypadkach nauczyciele pracowali z innymi dziećmi”*. Dodała też, że z tych samych powodów nie odpracowywano niezrealizowanych zajęć w przypadkach dni ustawowo wolnych od pracy (święta państwowe, religijne) i dodatkowych dni wolnych od pracy wynikających z obowiązujących przepisów prawnych dotyczących organizacji roku szkolnego. Miało to też wpływ na pozostałe przypadki dotyczące braku zajęć z winy leżącej po stronie SOSW – *„/.../ zwolnienia lekarskie terapeutów nie były odpracowywane z uwagi na rozkład zajęć zarówno nauczycieli, jak i dzieci objętych WWRD”*.

(dowód: akta kontroli str. 123-124)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018, dyrektor powoływał jeden Zespół wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, raz w roku, na posiedzeniu Rady Pedagogicznej. Przyjęty tryb postępowania był niezgodny z postanowieniami § 2 pkt 1 ustalonego przez dyrektora Ośrodka regulaminu zespołu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, który obowiązywał dyrektora do powoływania Zespołu odrębnie dla każdego dziecka.
2. W opracowanych indywidualnych programach zajęć terapeutycznych nie określono sposobu oceny postępów dziecka, w tym działań mających na celu eliminowanie barier i ograniczeń w środowisku utrudniających funkcjonowanie dziecka oraz zakresu współpracy, wymaganych postanowieniami § 3 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomagania. IPZT.

3. Indywidualne programy zajęć terapeutycznych, obowiązujące w SOSW, podpisali terapeuci prowadzący z dzieckiem zajęcia WWRD. Na IPZT brakowało natomiast podpisów pozostałych członków Zespołu, potwierdzających ich udział w opracowaniu programu. Stosownie bowiem do postanowień § 3 rozporządzenia z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomagania opracowanie IPZT należy do kompetencji całego Zespołu i wymaga podpisania programu przez wszystkich jego członków.

(dowód: akta kontroli str. 57-78, 148-157)

Jak wyjaśniła dyrektor Ośrodka „Zapis w regulaminie dotyczący powoływania zespołu dla każdego dziecka jest błędem technicznym. W chwili obecnej jesteśmy na etapie korekty regulaminu, w tym uscislenia procedur kwalifikacyjnych dzieci WWRD”. Dodała, że „Zespół powoływany jest raz w roku, wraz z rozpoczęciem roku szkolnego. Skład zespołu się nie zmienia i gwarantuje prowadzenie zajęć przez wszystkich niezbędnych specjalistów (logopeda, pedagog, psycholog, fizjoterapeuta, terapeuta SI), w zakresie określonym przez treści zawarte w opinii”.

Koordinator Zespołu wyjaśniła, że braki w IPZT były spowodowane przeoczeniem. Dodała, że brakujące elementy będą ujmowane w obowiązujących w SOSW indywidualnych programach.

(dowód: akta kontroli str. 195-196)

Ocena cząstkowa

SOSW zapewnił dzieciom i ich rodzinom możliwość podjęcia działań terapeutycznych wynikających z opinii o potrzebie wczesnego wspomagania. Wsparcia udzielono wszystkim zgłaszającym się do Ośrodka, gwarantując dzieciom i rodzicom opiekę wykwalifikowanej i doświadczonej kadry terapeutów. Dla większości dzieci, których rodzice o to wnioskowali, zapewniono niezwłoczne podjęcie terapii, zgodnej z zaleceniami opinii PPP, a występujące opóźnienia w realizacji tej pomocy były spowodowane przyczynami niezależnymi od działań podejmowanych w SOSW i wynikały ze stanu zdrowotnego dzieci uczestniczących w zajęciach WWRD. Ośrodek nie zapewnił jednak możliwości odpracowania zajęć opuszczonych przez dziecko lub takich, które nie odbyły się z innych przyczyn. Nie realizowano też obowiązku powoływania Zespołu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka odrębnie dla każdego zgłaszającego się dziecka oraz nie ujmowano w IPZT sposobów sposobu oceny postępów dziecka, w tym działań mających na celu eliminowanie barier i ograniczeń w środowisku utrudniających funkcjonowanie dziecka, zakresu współpracy, a także potwierdzenia o uczestnictwie wszystkich członków Zespołu przy opracowywaniu IPZT.

2. Nadzór, ewaluacja i współpraca z innymi placówkami w realizacji wczesnego wspomagania rozwoju dzieci

Opis stanu faktycznego

2.1. Analiza dokumentacji 12 dzieci objętych WWRD w Ośrodku w latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018 wykazała, że:

- systematycznie i na bieżąco Zespół wczesnego wsparcia rozwoju dzieci oceniał postępy i trudności w pracy z dziećmi. W szczególności wykorzystywano do tego celu dzienniki zajęć (odnotowując w nich m.in. datę zajęć, ich przebieg oraz swoje uwagi i obserwacje – potwierdzone podpisem terapeuty),
- posiedzenia Zespołu odbywały się raz w miesiącu, na których min. opracowywano harmonogramy pracy z dziećmi i rodzicami, diagnozowano postępy i trudności w pracy z dziećmi, omawiano założenia IPZT oraz dokonywano oceny efektywności i frekwencji prowadzonych zajęć,
- cyklicznie na koniec każdego roku szkolnego Zespół w pełnym składzie opracowywał ocenę efektywności zajęć WWRD dla poszczególnych dzieci, oceniając odrębnie każdy rodzaj stosowanej terapii, wskazując postępy i konieczne poprawki zachowań. Każdą część zajęć terapeutycznych podsumowano, określając jakie konkretne zadania należy kontynuować oraz wskazując jakie jeszcze elementy należy wspierać. Ocenę popisałi wszyscy członkowie Zespołu wczesnego wspomagania rozwoju dzieci SOSW. Wnioski wynikające z opracowanych indywidualnych ocen efektywności pracy WWRD stanowiły podstawę do wprowadzanych korekt i modyfikacji rocznych IPZT (w trakcie roku nie wprowadzano zmian w programach),
- stosownie do wymagań określonych w § 4 rozporządzenia z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomagania od roku szkolnego 2017/2018 wypełniano arkusz obserwacji

cech rozwojowych dziecka, opracowany przez Zespół i zróżnicowany dla każdej grupy wiekowej. Arkusze zawierały określenie obserwowanych cech, ich poziomu opanowania w zakresie motoryki dużej, motoryki małej, percepcji, rozwoju poznawczego, komunikacji i rozwoju społeczno-emocjonalnego. Zawierał on również dane o opinii stanowiącej podstawę do objęcia dziecka WWRD, realizowanych terapiach oraz interpretację wyników obserwacji. Prowadzona dokumentacja stanowiła podstawę do opracowania rocznych planów pracy Zespołu, a także pracy z dzieckiem.

Ponadto w badanej dokumentacji nie odnotowano przypadków, aby w wyniku oceny postępów dziecka, Zespół proponował rodzicom wykonanie badań specjalistycznych lub kontrolnych w celu pogłębienia diagnozy dziecka oraz podniesienia efektywności oddziaływań terapeutycznych. (dowód: akta kontroli str. 57-78, 167-178, 203-220)

W okresie objętym kontrolą rodzice dziewięciorga dzieci zrezygnowali z kontynuacji WWRD w Ośrodku, w tym cztery osoby zrezygnowały w roku szkolnym 2015/2016, trzy w 2016/2017 i dwie do końca I semestru roku 2017/2018. Główną przyczyną rezygnacji było przeniesienie dziecka do Niepublicznego Specjalnego Przedszkola „Mini mini” w Hajnówce²⁰ (sześć osób), a trzy z uwagi na zmianę miejsca zamieszkania.

(dowód: akta kontroli str. 22, 126-132, 182-190)

2.2. SOSW nie nawiązywał współpracy z podmiotami leczniczymi, przedszkolami, innymi placówkami oświatowymi, w których dzieci były objęte oddziaływaniem terapeutycznym, ośrodkami pomocy społecznej oraz innymi placówkami, współrealizującymi wczesne wspomaganie rozwoju dzieci (starostwem powiatowym, organizacjami pozarządowymi). Jak wyjaśniła dyrektor Ośrodka *„Obecnie jest gromadzona specjalistyczna dokumentacja dzieci objętych WWRD. Zwracamy się do rodziców z prośbą o udostępnienie specjalistycznej dokumentacji medycznej, diagnoz, posiadanych orzeczeń. Jednak nie zawsze jest nam ona przekazywana. Z powodu ochrony danych osobowych (W związku z tym) bazujemy tylko na informacjach udostępnianych przez rodziców. Rodzice podpisują oświadczenie o nierealizowaniu zajęć WWRD w innej placówce, natomiast udostępnianie innych informacji wynika z ich dobrej woli. Współpraca z placówkami istnieje od wielu lat. Wymiana doświadczeń, czy istotnych dla naszych dzieci informacji odbywa się ustnie, bez pisemnej (sformalizowanej) formy, poprzez stały, systematyczny kontakt telefoniczny i osobisty, w trakcie spotkań na kursach i szkoleniach, w czasie Międzynarodowych Forów organizowanych przez SOSW oraz podczas różnych wspólnych imprez integracyjnych między placówkami”*. (dowód: akta kontroli str. 22, 57-78, 179-180)

Zawartość dokumentacji 12 dzieci objętych analizą wskazuje, że rodzice sporadycznie dostarczali do SOSW dokumenty wystawiane przez inne placówki, w tym służby zdrowia (karty informacyjne z pobytu w szpitalu, wyniki badań laboratoryjnych), porady psychologiczno-pedagogiczne (informacje o wynikach diagnozy, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności i potrzebie kształcenia specjalnego). W przypadku dwojga dzieci, których rodzice przedłożyli w SOSW orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, w analizowanej dokumentacji nie było informacji z jakiego rodzaju zajęć/terapii korzystają te dzieci poza SOSW. (dowód: akta kontroli str. 57-78)

Koordinator Zespołu oświadczyła, że *„rodzice dzieci, którzy udostępnili nam orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, nie informowali nas o rodzajach zajęć, czy terapii realizowanych w przedszkolu, mimo prowadzonych wywiadów w ramach, których powinni określić harmonogram realizowanych zajęć. W takich przypadkach Zespół WWRD korzystał z wiedzy i doświadczenia nauczycieli SOSW i opinii o potrzebie WWR, w celu opracowania indywidualnego programu terapeutycznego”*. (dowód: akta kontroli str. 197)

2.3. Corocznie, w wyznaczonych terminach na posiedzeniach Rady Pedagogicznej, dyrektor Ośrodka prezentowała plan nadzoru pedagogicznego na dany rok szkolny, omawiała formy sprawowanego nadzoru (m.in. obserwacja zajęć, przeprowadzenie ankiet wśród rodziców dzieci korzystających z WWRD, dotyczących oczekiwań i wiedzy na temat WWRD) oraz wskazywała wnioski wynikające z jego sprawowania (zwiększenie

²⁰ Przedszkole utworzone przez rodziców korzystających z WWRD w Ośrodku.

zainteresowania rodziców ofertą spotkań czy też rozwijania komunikacji alternatywnej na terenie całego ośrodka).

Przeprowadzona przez Zespół corocznie analiza ewaluacji jakości i efektywności prowadzonych zajęć wykonana na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród rodziców dzieci korzystających z WWRD (zadano im w dwóch ankietach po osiem pytań wyboru) badając ich opinię o WWRD prowadzonych w Ośrodku wykazała, że:

- dziewięciu z 14 ankietowanych rodziców stwierdziło, iż spotkania organizowane w SOSW są potrzebne bo pomagają zdobyć informację o WWRD, umożliwiając wymianę doświadczeń, i były wsparciem dla rodziców,
- 11 respondentów uznało WWRD za zajęcia mające wpływ na skuteczność i efektywność udzielanej pomocy,
- siedmiu ankietowanych uważało, że wszystkie wskazówki udzielane rodzicom do kontynuowania w domu były bardzo dobre i przynosiły efekty, a dwóch kolejnych zadeklarowało, że stosuje porady i instrukcje uzyskane podczas WWRD w domu,
- 12 ankietowanych zadeklarowało gotowość kontynuacji WWRD w kolejnym roku szkolnym w SOSW.

W kolejnym roku z podsumowania działalności WWRD wynikało, że rodzice są zadowoleni z oferowanych zajęć dla ich dzieci w ramach WWRD. Sformułowane na tych podstawach wnioski polegały na kontynuowaniu zajęć wg przyjętych zasad, w miarę możliwości organizowaniu zajęć grupowych dla dzieci i rodziców oraz konieczności zmiany godzin organizowanych spotkań z rodzicami (by zwiększyć ich uczestnictwo).

(dowód: akta kontroli str. 203-220, 285-291)

Cyklicznie, na koniec każdego semestru koordynator Zespołu specjalistów oceniał i podsumowywał realizowane zajęcia wczesnego wspomaganie dzieci w Ośrodku. Informował on Radę Pedagogiczną o liczbie dzieci uczestniczących w zajęciach WWRD, rodzaju prowadzonych zajęć, ich czasie i formie, sposobie dokumentowania postępów dzieci, realizowanych projektach, częstotliwości i tematyce spotkań Zespołu, stosowanych i zrealizowanych formach doskonalenia zawodowego. Omawiał też efekty współpracy z rodzicami i przyczyny ich rezygnacji z uczestnictwa w Ośrodku na zajęciach WWRD.

(dowód: akta kontroli str. 57-78, 203-216)

Raz w roku (na koniec roku szkolnego) ocenie podlegała skuteczności podejmowanych form pomocy rodzinie w ramach WWRD. Na ich podstawie stwierdzono, że rodzice korzystali z różnych form pomocy i wsparcia, w tym m.in. z organizowanych spotkań informacyjnych, indywidualnych konsultacji z terapeutami w ramach których udzielano instruktażu i porad w zakresie pracy z dzieckiem, warsztatów dotyczących wyboru literatury dziecięcej, metody Marii Montessori. Wykorzystywali oni również poradniki dla nowo przyjętych dzieci (zawierające opisy terapii i metod pracy, a także rady i wskazówki do pracy w domu). Umożliwiono im także udział w konferencjach i wykładach organizowanych przez SOSW (m.in. Konferencji "Metody stymulacji rozwoju dziecka", I,II,III,IV Międzynarodowych Forach Opiekunów i Terapeutów Osób Niepełnosprawnych odbywające się w grudniu cyklicznie w latach 2014 – 2017 r. Koordynator Zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci oceniał, że podejmowane działania przysłużyły się do wzmocnienia więzi emocjonalnej pomiędzy rodzicami i dziećmi, łatwiejszego rozpoznawania zachowań dziecka i utrwalaania właściwych wzajemnych relacji. Pozytywna ocena działań Ośrodka przez rodziców nie wymagała korekt prowadzonych działań.

(dowód: akta kontroli str. 211, 213, 215, 217-220)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że brak aktywności Ośrodka w latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018 zmierzającej do nawiązania współpracy z innymi placówkami uczestniczącymi w zaspokajaniu potrzeb dzieci wymagających WWRD, może skutkować niepełną informacją o potrzebach dzieci uczestniczących w WWRD, brakiem rozpoznania problemów w prowadzonych terapiach oraz trudnościami w wypracowaniu optymalnych zasad wspomaganie dzieci. W ocenie NIK brak takich działań może prowadzić do powielania działań terapeutycznych stosowanych wobec dzieci korzystających z WWRD.

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena częściowa

Opis stanu
faktycznego

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W placówce dokonywano ewaluacji pomocy udzielanej dzieciom w ramach wczesnego wspomagania rozwoju, podejmowano także działania w celu zapewnienia kompleksowości i spójności wszystkich oddziaływań wspomagających rozwój dziecka. Ośrodek nie nawiązał jednak formalnej współpracy z podmiotami leczniczymi i ośrodkami pomocy społecznej oraz publicznymi i niepublicznymi placówkami wychowawczymi, do których uczęszczali dzieci, poprzestając na kontaktach osobistych, telefonicznych i spotkaniach warsztatowych z pracownikami tych jednostek. Brak porozumień o współpracy i formalnej wymiany informacji mógł prowadzić do niepełnego rozpoznania potrzeb dzieci wymagających wczesnego wsparcia oraz powielania stosowanych wobec nich działań terapeutycznych.

3. Warunki organizacyjne i finansowe wczesnego wspomagania rozwoju dzieci

3.1. Do realizacji zadań z zakresu WWRD wyznaczono odpowiednio ośmiu, a następnie siedmiu nauczycieli w roku szkolnym 2015/2016, sześciu w 2016/2017 i ponownie ośmiu w 2017/2018. Wszystkie wyznaczone osoby posiadały wymagane kwalifikacje do prowadzenia zajęć wczesnego wspomagania z zakresu logopedii, pedagogiki, rehabilitacji psychologii oraz integracji sensorycznej. I tak²¹:

- wszyscy nauczyciele posiadali wykształcenie wyższe magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym oraz wykształcenie kierunkowe umożliwiające prowadzenie zajęć z logopedii²², psychologii²³, rehabilitacji²⁴, terapii sensorycznej²⁵ i pedagogiki²⁶;
- wszyscy nauczyciele podnosili swoje kwalifikacje zawodowe w ramach kursów i szkoleń zewnętrznych w zakresie m.in. wspierania rozwoju człowieka poprzez działanie z zakresu stymulacji sensorycznej z elementami coachingu oraz edukacji plastycznej (warsztat "Wstęp do Sensoplastyki"), neurologicznych wczesnych zaburzeń funkcji oralnych (pokarmowych, oddechowych i fonacyjnych) u noworodków i niemowląt z grupy ryzyka obciążenia ciążowo-porodowego (warsztaty neurologopedyczne), doskonalenia czytania i pisanie poprzez gry i zabawy;
- SOSW zapewniło nauczycielom w roku szkolnym 2017/2018 możliwość doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych²⁷, organizując szkolenia, konferencje, warsztaty i spotkania w zakresie m.in.:
 - „Ja, mój autyzm, mój świat. Jak rozmawiać z dziećmi, młodzieżą i osobami dorosłymi z ASD o nich samych? Jak wspierać rozwój ich tożsamości?”
 - wymiany doświadczeń w pracy z małym dzieckiem niepełnosprawnym z Radą Montessori,
 - technik terapii behawioralnej w pracy dydaktyczno wychowawczej - jak skutecznie stosować nagrody, pochwały i systematyczną uwagę,
 - oceny neurorozwojowej dziecka w zakresie odruchów oraz ich integracji w ośrodkowym układzie nerwowym. Sposoby oddziaływań terapeutycznych w aspekcie terapii SI.

(dowód: akta kontroli str. 81-83, 155-157, 208, 203, 211, 280-284)

²¹ Analizą objęto wszystkich nauczycieli zaangażowanych w proces WWRD w roku 2017/2018 i koordynatora Zespołu specjalistów.

²² Dwie osoby posiadały magisterium z pedagogiki i logopedii, studia podyplomowe z zakresu Surdologopedii, pedagogiki specjalnej Wczesna Interwencja – Pomoc Dziecku i Rodzinie oraz z glottodydaktyki.

²³ Dwie osoby posiadały magisterium z psychologii – specjalizacja psychologia kliniczna.

²⁴ Dwie osoby posiadały magisterium z fizykoterapii (jedna) i z kultury fizycznej i sportu (jedna). Dodatkowo posiadały one m.in. przygotowanie jako instruktor – metodyk rehabilitacji fizycznej, ukończone studia podyplomowe z edukacji elementarnej oraz kurs kwalifikacyjny z zakresu oligofrenopedagogiki.

²⁵ Jedna osoba posiadała magisterium z pedagogiki specjalnej w zakresie oligofrenopedagogiki oraz ukończone dwustopniowe szkolenie z terapii sensorycznej.

²⁶ Dwie osoby posiadały magisterium z pedagogiki w specjalności pedagoga opiekuńczo-wychowawcza z ukończonymi dodatkowymi studiami podyplomowymi z oligofrenopedagogiki, w zakresie diagnozy i terapii pedagogicznej oraz kursami kwalifikacyjnymi z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju i edukacji uczniów autystycznych.

²⁷ W roku szkolnym 2017/2018 zrealizowano 14 różnorodnych (jedno i kilkunastu) form szkoleniowo-warsztatowych doskonalących umiejętności nauczycieli WWRD.

Na potrzeby nauczycieli i rodziców w SOSW zgromadzono około 100 pozycji książkowych wydanych po 2010 r. w tym m.in. pozycje: „Jak uczyć dzieci z autyzmem czytania umysłu (Praktyczny poradnik dla nauczycieli i rodziców” z 2010 r., „Zaburzenia czynności prymarnych i artykulacji. Podstawy postępowania logopedycznego” z 2015 r. czy też „Metoda Montessori naucz mnie robić to samodzielnie” z 2017 r. Ponadto koordynator Zespołu ds. WWRD przygotowała i przekazała rodzicom dzieci objętych wspomaganie własny wybór 21 pozycji poświęconych tematyce wczesnego wspomagania i różnych terapii, wydanych w latach 2017-2018, a do nabycia w księgarniach.

(dowód: akta kontroli str. 113-119)

3.2. SOSW mieści się w dwukondygnacyjnym budynku, przed którym urządzono plac zabaw dla dzieci. Dostęp do obiektu umożliwiał podjazd dla osób niepełnosprawnych w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich. Pomieszczenia w których realizowano zajęcia WWRD były łatwo dostępne, bowiem drzwi wejściowe do budynku i poszczególnych pomieszczeń oraz ciągi komunikacyjne były odpowiednio szerokie bez progów i przeszkód. Poruszanie po obiekcie ułatwiało czytelne oznakowanie sal lekcyjnych oraz zainstalowana przy głównym wejściu winda osobowa dla rodziców i dzieci niepełnosprawnych. Zajęcia terapeutyczne odbywały się w oddzielnych salach psychologa, logopedy, terapeuty integracji sensorycznej oraz fizykoterapeuty (nie stwierdzono przypadków realizacji w jednej sali dwóch różnych rodzajów terapii jednocześnie). Sale do WWRD były przestronne (o powierzchni od 20 do 36 m²), urządzone estetycznie i odpowiednio wyposażone w meble, zestawy pomocy dydaktycznych oraz terapeutycznych, w tym m.in.: sprzęt rehabilitacyjny, sprzęt do integracji sensorycznej, zabawki edukacyjno-rozwojowe, oprogramowanie komunikacyjne i komputerowe do wprowadzania alternatywnych i wspomagających metod porozumiewania się (szczegółowym oględzinom poddano gabinety logopedyczny i integracji sensorycznej). Na każdej kondygnacji umieszczono ławy i kanapy dla dzieci i rodziców oczekujących na zajęcia. Ośrodek nie posiadał jednak wydzielonego pomieszczenia dla rodziców z małymi dziećmi, w którym mogli oczekiwać na odbycie się terapii lub zajęć. Jak wyjaśniła dyrektor SOSW „Od początku prowadzenia zajęć WWRD miejscem oczekiwania dla rodziców z małymi dziećmi jest kącik za windą. Znajduje się tam sofa i stolik z ławą. Rodzicom, których dzieci muszą być przewijane udostępnia się Salę Doświadczania Świata z szerokim łóżkiem, gdzie w kameralnych warunkach rodzice mogą przewinąć dziecko i w razie potrzeby nakarmić. Osobom, które potrzebują podgrzania pokarmów udostępnia się pracownię gospodarstwa domowego. W ramach Programu „Za Życiem”, na potrzeby małych dzieci zakupiono przewijak, który będzie zamontowany w gabinecie profilaktyki zdrowotnej, zaplanowanym do uruchomienia w od roku szkolnym 2018/2019”.

(dowód: akta kontroli str. 124-125, 292-296)

Pomieszczenia sanitarno-higieniczne zlokalizowane na każdej kondygnacji dostosowano do potrzeb dzieci niepełnosprawnych, w tym osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

(dowód: akta kontroli str. 200)

3.3. W okresie objętym kontrolą Ośrodek nie planował odrębnych wydatków na zadania związane z organizacją i prowadzeniem WWRD. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że: „Wydatki związane z funkcjonowaniem WWRD były ujmowane w planie finansowym w ogólnych kosztach funkcjonowania Ośrodka. Organ prowadzący nie wymagał rozdzielenia”.

(dowód: akta kontroli str. 221-231, 240-241)

W latach 2014-2018 w Ośrodku nie prowadzono kalkulacji kosztów funkcjonowania i prowadzenia zajęć w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dzieci. Sporządzane w tym czasie i zaakceptowane przez organ prowadzący plany finansowe Ośrodka, również nie określały wydatków ponoszonych na tego typu zajęcia. Uniemożliwia to dokładne (poza wydatkami na wynagrodzenia osobowe nauczycieli prowadzących wczesne wspomaganie) określenie wydatków niezbędnych na organizację i prowadzenie zajęć WWRD oraz właściwe sporządzenie sprawozdań budżetowych zawierających informacje dla organu prowadzącego czy przekazane środki finansowe były wystarczające na zaspokojenie potrzeb dzieci wymagających wczesnego wsparcia rozwoju.

(dowód: akta kontroli str. 221-231, 249-250)

Jak wyjaśnili dyrektor i główna księgowa SOSW Wydatki związane z funkcjonowaniem WWRD były ujmowane w planie finansowym w ogólnych kosztach funkcjonowania Ośrodka. Organ prowadzący nie wymagał ich rozdzielenia. (dowód: akta kontroli str. 240-241)

W latach 2015-2017 wydatki SOSW na sfinansowanie kosztów osobowych nauczycieli prowadzących zajęcia WWRD wyniosły odpowiednio 87,6 tys. zł w 2015 r., 111,7 tys. zł w 2016 r. oraz 112,9 tys. zł w 2017 r., co stanowiło odpowiednio 3,8%, 3,7% i 4,3% wydatków ogółem poniesionych w tym czasie (odpowiednio 2.294,5 tys. zł, 3.012,7 tys. zł, 2.637,7 tys. zł). (dowód: akta kontroli str. 232-238, 241-248)

Z informacji uzyskanej od Starosty Hajnowskiego wynika między innymi, że:

- a) wysokość środków naliczonych dla Powiatu Hajnowskiego na realizację zadań z zakresu WWRD w części oświatowej subwencji ogólnej²⁸ w latach 2015-2017 wynosiła odpowiednio 96.947,41 zł w 2015 r., 106.899,94 zł w 2016 r. i 94.205,64 zł w 2017 r.,
- b) wysokość środków zaplanowanych w budżecie Powiatu na realizację zajęć z WWRD w latach 2015-2017 odpowiadała wysokości środków przewidzianych w części ogólnej subwencji oświatowej,
- c) wysokość środków zaplanowanych i przekazanych SOSW na realizację zajęć z WWRD (w rozdz. 85403) była równa w poszczególnych latach kwotom środków ujętych w części ogólnej subwencji oświatowej,
- d) Wysokość środków zrealizowanych w rozdz. 85403 w 2015 r. wyniosła 87.576,14 zł (90,3%), 111.658,42 zł w 2016 r. (104,5%) i 112.868,88 zł w 2017 r. co stanowiło 119,8% otrzymanych w tym roku środków na WWRD,
- e) Starostwo monitorowało stopień wykorzystania przez SOSW środków na wczesne wspomaganie poprzez analizę przedkładanych planów finansowych Ośrodka i sprawozdań finansowych. Umożliwia to ocenę przez Wydział Finansowy Starostwa „czy wykorzystywane środki finansowe mieszczą się w przekazywanych kwotach, a tym samym w subwencji oświatowej”,
- f) Wysokość subwencji oświatowej przekazywanej do Powiatu Hajnowskiego jest niewystarczająca corocznie Powiat dokłada środki własne na prowadzenie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w wysokości 131 tys. zł w 2015 r., 85 tys. zł w 2016 r. i 534 tys. zł w 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 252-253, 264-265)

Dyrektor i główna księgowa SOSW wyjaśnili, że „w 2015 roku wydatki w wysokości 87,6 tys. zł dotyczyły tylko i wyłącznie wydatków osobowych nauczycieli prowadzących zajęcia z WWRD. Do tej kwoty nie były doliczone wydatki na bieżące potrzeby funkcjonowania Ośrodka typu energia, wywóz śmieci, środki czystości, finansowane ze środków przekazanych na funkcjonowanie SOSW w ramach rozdz. 85403 klasyfikacji budżetowej. Stąd też wynikało niższe wykonanie wydatków na zajęcia WWRD”.

(dowód: akta kontroli str. 240-241)

W 2017 r. SOSW pozyskał dofinansowanie z Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach realizacji zadań wynikających z programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”²⁹. Ośrodek objął programem 20 dzieci z największymi dysfunkcjami rozwojowymi, realizujących zajęcia WWRD. Analiza dzienników zajęć, raportów częściowych i sprawozdania rocznego wykazała, że wielospecjalistyczną opieką zostały objęte dzieci wraz z rodzinami. Zrealizowano 41 godzin zajęć (logopedycznych, psychologicznych, pedagogicznych, rehabilitacyjnych i integracji sensorycznej). Zapisy wskazują, że w ich trakcie rodzicom udzielano instruktażu do pracy w domu dla zapewnienia ciągłości oddziaływań terapeutycznych. Doposażono też Ośrodek w pomoce dydaktyczne podnoszące atrakcyjność prowadzonych zajęć. W 2017 r. w ramach programu SOSW otrzymał środki w kwocie 20.760 zł z czego 15.000 zł wykorzystano na pomoce dydaktyczne, a 2.442,36 zł przeznaczono na wynagrodzenia nauczycieli prowadzących zajęcia w ramach programu. Niewykorzystane środki w kwocie 3.317,64 zł zwrócono terminowo na rachunek budżetu państwa. (dowód: akta kontroli str. 266-279)

²⁸ W odniesieniu do dzieci objętych wczesnym wspomaganem w placówce zgodnie z kwotą wyodrębnioną w metryczce oświatowej na realizację wczesnego wspomaganie w pozycji P 47 (2016 r.), P51 (2017 r.), P57 (2018 r.).

²⁹ Zadania realizowane na podstawie porozumienia nr MEN/2017/DWKI/1618 z dnia 21.11.2017 r.

3.4. Analiza zawartości 12 teczek dzieci wytypowanych do szczegółowej kontroli przebiegu kwalifikacji i udzielania WWRD wykazała, że zebrano w nich „Opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka” wydane przez PPP, wnioski rodzica o objęcie dziecka WWRD, oświadczenia o wyrażeniu „Zgody rodzica/opiekuna prawnego na przetwarzanie danych osobowych dziecka”, „Kwestionariusze wywiadu z rodzicami”, „Arkusze diagnozy funkcjonalnej dziecka z niepełnosprawnością”, „Indywidualne program zajęć terapeutycznych”, „Oceny efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej”, dzienniki zajęć poszczególnych terapii. Zgromadzona dokumentacja umożliwiała ustalenie harmonogramu, zasad i przebiegu procesu wczesnego wsparcia dziecka w SOSW w poszczególnych latach szkolnych. Oględziny obiektu SOSW wykazały, że dokumentacja poszczególnych dzieci korzystających z zajęć WWRD gromadzona była w indywidualnych teczkach przechowywanych w pokoju nauczycielskim. Zabezpieczeniem przed nieuprawnionym dostępem do nich była zamykana na klucz szafa biurowa. Nie stwierdzono udostępniania danych wrażliwych dzieci na zewnątrz. (dowód: akta kontroli str. 57-78)

Oprócz indywidualnych teczek dzieci korzystających z WWRD w Ośrodku prowadzono ich rejestr w formie książki uczniów, elektronicznych rejestrów zawierających dane o dzieciach korzystających z WWRD z informacjami o wydanych opiniach i z danymi teleadresowymi. Porównanie danych zamieszczonych w Systemie Informacji Oświatowych z księgą uczniów, rejestrami uczniów oraz danymi przekazywanymi organowi prowadzącemu (załączonymi do arkuszy organizacyjnych) wykazało, że dane te były kompletne, zgodne i odzwierciedlały faktyczną liczbę i wiek dzieci korzystających z WWRD wg stanu na dzień 30 marca i 30 września danego roku szkolnego. (dowód: akta kontroli str. 182-190, 198-208, 254-263)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na ewidencjonowaniu dochodów i wydatków publicznych SOSW niezgodnie z obowiązującą klasyfikacją budżetową. W latach 2014 – 2018 wszystkie dokonywane wydatki ewidencjonowano w ramach dz. 854 *Edukacyjna opieka wychowawcza*, rozdz. 85403 *Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze*. Także przedkładane w tym czasie sprawozdania Rb-28S o wydatkach budżetowych zrealizowanych w poszczególnych latach zawierały dane dotyczące ww. klasyfikacji budżetowej i odpowiadały zapisom ewidencji księgowej. Podjęcie od 2013 r. (za zgodą organu prowadzącego³⁰) nowego rodzaju działalności, polegającego na prowadzeniu zajęć z WWRD, zobligowało Ośrodek do wyodrębnienia w planie finansowym, ewidencji księgowej i sprawozdawczości wydatków z tym związanych w ramach dz. 854, rozdz. 85404 *Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka*. (dowód: akta kontroli str. 221-231, 243-248)

Stosownie bowiem do postanowień art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansach publicznych³¹ dochody i wydatki publiczne, klasyfikuje się według działów i rozdziałów - określających rodzaj prowadzonej działalności. Zgodnie z obowiązującą klasyfikacją budżetową opracowaną przez Ministra Finansów³², SOSW oprócz działalności podstawowej (ewidencjonowanej w ramach dz. 854 *Edukacyjna opieka wychowawcza*, rozdz. 85403 *Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze*) zobowiązany był również wyodrębnić zadania z WWRD w ramach rozdz. 85404 *Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka*.

Dyrektor i główna księgowa SOSW wyjaśniły, że Wydatki z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju dzieci nie były ewidencjonowane w rozdziale 85404, gdyż Starostwo Powiatowe nie wymagało rozdzielenia wydatków, które na etapie planowania były uwzględnione w rozdziale 85403 *Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze*, a później wydatkowane w tym rozdziale. Nie kwestionowano również sprawozdań finansowych, które były składane do Starostwa. (dowód: akta kontroli str. 239-240)

Starosta Hajnowski wyjaśnił, że nie wyodrębniano wydatków na WWRD z uwagi na brak wiedzy w tym zakresie. „Nie otrzymaliśmy żadnej informacji od instytucji nadrzędnych (Ministerstwo, Kuratorium Oświaty) o konieczności dostosowania uchwały budżetowej

³⁰ W 2013 r. Starosta Hajnowski zaakceptował arkusz organizacyjny SOSW, w którym przewidziano podjęcie realizacji zajęć z zakresu WWRD w wymiarze 40 godzin miesięcznie, łącznie z akceptacją zwiększenia planu finansowego Ośrodka o środki finansowe niezbędne do ich realizacji.

³¹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, ze zm.).

³² Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1053 j.t.).

Ocena częściowa

do nowych przepisów rozporządzenia w sprawie klasyfikacji budżetowej która wprowadziła powyższy rozdział".
(dowód: akta kontroli str. 232-238, 264-265)

SOSW zabezpieczył właściwe warunki organizacyjne do realizacji zajęć WWRD. Rodzicom i dzieciom, w tym z niepełnosprawnością ruchową zapewniono dostęp do wygodnych i estetycznych sal zajęciowych, wyposażonych w niezbędne pomoce dydaktyczne i rehabilitacyjne. Zagwarantowano też opiekę odpowiedniej kadry specjalistów, stale podnoszącej swe kwalifikacje. Na podstawie rzetelnie wprowadzanych danych o liczbie i wieku dzieci objętych WWRD Ośrodek pozyskiwał środki finansowe na realizację działań w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dzieci. SOSW zaniedbał jednak dostosowanie ewidencji wydatkowanych środków do obowiązującej klasyfikacji budżetowej. Ewidencja wydatków na WWRD prowadzona była łącznie w rozdz. 85403 *Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze*, bez wymaganego wyodrębnienia rozdz. 85404 *Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka*.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³³, wnosi o:

1. Realizację zadań WWRD zgodnie z obowiązującymi SOSW uregulowaniami.
2. Sporządzanie IPZT stosownie do wymogów § 3 ust 1 i 4 pkt 3 – 4 rozporządzenia z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomagania.
3. Ewidencjonowanie wydatków publicznych przeznaczonych na WWRD zgodnie z obowiązującą klasyfikacją budżetową.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

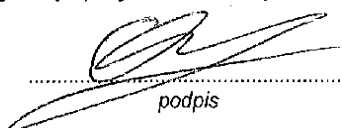
Obowiązek poinformowania NIK o sposobie Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 25 maja 2018 r.

Kontroler

Marek Ozga
główny specjalista kontroli państwowej

podpis

DYREKTOR DELEGATURY

Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR

Agata Ciupa

podpis

³³ Dz. U. z 2017 r., poz. 524. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.